

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

CVO Technicum Noord-Antwerpen

113688

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
113688 CVO Technicum Noord-Antwerpen

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Voldoende
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

2. Bevindingen

Algemeen

CVO TNA richt 7 opleidingen in op HBO5-niveau, verdeeld over twee clusters: sociale opleidingen en technische opleidingen. Het is een school met een divers aanbod op meerdere niveaus en met een groot aandeel unieke inschrijvingen. CVO TNA participeert in het samenwerkingsverband Track5 samen met de Thomas More Hogeschool en een aantal andere instellingen die HBO5-opleidingen aanbieden.

CVO TNA biedt momenteel niet alle opleidingen aan waarvoor het onderwijsbevoegdheid heeft. De argumentatie (p. 5) waarom een vijftal opleidingen momenteel bevroren zijn, is niet duidelijk. De redenering over de financierbaarheid van een opleiding en over het al dan niet (verder) aanbieden van die opleiding (p. 6) op basis van die berekening is duidelijk, maar zegt niets over de redenen waarom een bepaalde opleiding toch in stand wordt gehouden (vb. seniorenconsultentenvorming).

De opleidingen richten zich op een divers doelpubliek: studenten met of zonder diploma SO, werkenden zowel als werkzoekenden. Bij de vaststelling van het aanbod is rekening gehouden met de kansen op tewerkstelling: dit waarborgt de zinvolheid en relevantie van het aanbod.

Er is reeds een vrij intensieve samenwerking met Thomas More in het kader van Track5. Recent is heel wat in beweging gekomen en opgestart. Dit is veelbelovend.

Bij de totstandkoming van het ZER hebben de directeur, de adjunct-directeurs, de opleidingscoördinatoren en de minstens halftijds aangestelde lectoren een actieve bijdrage kunnen leveren. Wat onder meer de andere lectoren, de studenten en eventueel de

beroepsactoren betreft, is eerder sprake van een passieve betrokkenheid (kennisname). In dit perspectief is het niet volledig helder of dit ZER een groot draagvlak heeft bij alle lectoren.

Elk hoofdstuk van het ZER eindigt met een kopje 'toekomstperspectief'. Dit is goed, maar er kon worden verwacht dat een sterkte-zwakke analyse daaraan zou voorafgaan. Bovendien is alles wat telkens in dit stukje staat wel erg ambitieus en niet aan een tijdsplan en concrete acties gebonden.

De onderwijsinhoud

Het onderwijsprogramma is uitgewerkt vanuit een brede centrumvisie die gespecificeerd wordt in ondersteunende specifieke visies. De onderwijsinhoud is verder gebaseerd op twee referentiedocumenten: goedgekeurde leerplannen en opleidingsprofielen. Deze documenten worden op verantwoorde wijze geconcretiseerd naar de onderwijspraktijk. Daarbij wordt flexibiliteit voor de student nagestreefd: in die zin worden de modules als onafhankelijke leereenheden uitgewerkt die niet per se in volgorde moeten gevolgd worden.

Samenwerkingsverbanden en netwerken waarborgen een praktijkgerichte invulling. CVO TNA beklemtoont ook de eigenheid van haar HBO5-opleidingen: deze worden expliciet als alternatief geplaatst tegenover andere opleidingen die overwegend meer theoretisch zijn opgebouwd.

Het ZER bevat een goede introductie op de wijze waarop de onderwijsinhoud wordt benaderd. De referentiedocumenten en de wijze waarop CVO TNA deze aanwendt bij het bepalen van de onderwijsinhoud verschaffen duidelijkheid omtrent de te behalen competenties en over hun onderlinge relaties. De inhoud van de opleidingsprogramma's wordt erin vastgelegd.

De sterke klemtoon op praktijkgerichtheid en het belang dat daarbij gehecht wordt aan de samenwerkingsverbanden versterken het beeld van een instelling die zich bewust is van de eigenheid van HBO5.

De voordelen van samenwerking binnen Track5 zijn overduidelijk positief. Toch kan niet geloofwaardig worden dat er nog een spanning bestaat tussen "eigen expertise" versus "verdere inkanteling van HBO5-opleidingen in de hogeschool".

Het werken met leerlijnen binnen de gehele opleiding is positief, maar het is pas aan het einde van de uiteenzetting hierover dat blijkt dat de introductie ervan nog niet volledig gerealiseerd is. Bij het toekomstperspectief (p. 9 van het ZER) wordt vermeld dat alle opleidingen ten laatste in 2018-2019 met de leerlijnontwikkeling zullen starten. Dit is wel een erg lange inrijtijd.

CVO TNA worstelt nog met de spanning tussen een logisch opgebouwd programma met aandacht voor competenties met toenemende complexiteit (modulair aangeboden) en de principes van flexibiliteit. Het verdient aanbeveling dat CVO TNA daarover reflecteert en zich de vraag stelt of de studenten de volledige vrijheid moeten hebben in de keuze van de volgorde van de modules. Cijfermateriaal over de aantallen die al dan niet het normtraject volgen ontbreekt.

De technische opleidingen (p. 8 van het ZER) lijken zich niet gemakkelijk in de algemene visie en aanpak van CVO TNA in te passen. Dit verdient blijvend te worden opgevolgd.

Studenten kunnen een HBO5-opleiding combineren met een AAV. Uit beperkte cijfers blijkt dat dit nog niet veel gebeurt. Hoe wordt dit verklaard?

Het onderwijsproces

De onderwijs- en leervormen worden in principe op een aangepaste wijze gehanteerd, daartoe werd een evaluatie- en werkvormenmatrix uitgewerkt. Het ZER bevat als bijlage een voorbeeld van zo'n matrix. Er wordt evenwel niet aangetoond dat dergelijke matrix ook voor de andere opleidingen bestaat.

De school opteert ervoor om aan de lectoren te vragen om bij voorkeur een eigen cursus te ontwikkelen: dit bevordert een gerichte aanpak en een geactualiseerde inhoud. Het is positief dat de syllabi heel actueel worden gehouden, maar het verdient zeker geen aanbeveling om de cursussen stuksgewijze aan de studenten per week te bezorgen (sociale opleidingen, p. 11 van het ZER).

Een aantal gerichte initiatieven tonen aan dat een duidelijk instroombeleid wordt gevoerd waarbij flexibiliteit voorop staat. Naast meer algemene informatie-initiatieven (bijv. SID-IN) wordt bewust werk gemaakt van persoonlijke contacten om de individuele trajecten vast te leggen. Concrete effecten van de diverse acties worden echter niet weergegeven. De ECTS-fiches zijn niet op de website terug te vinden.

Er is ook een duidelijk EVC/EVK-beleid, wat eveneens bijdraagt aan dit streven naar flexibele gerichte trajecten. De beslissing tot het geven van vrijstellingen wordt echter finaal genomen door de opleidingscoördinator en de moduleverantwoordelijke. De vraag kan worden gesteld of dit een voldoende borging biedt van een consequent toegepast beleid (p. 12 van het ZER).

Inzake begeleiding wijst het ZER op het sterk uitgebouwd systeem van trajectbegeleiding. Opvallend daarbij is o.m. het gebruik van zgn. motivatieproeven. Positief is eveneens het belang dat gehecht wordt aan psychosociale en emotionele begeleiding via de samenwerking met externe expertise-diensten zoals JAC en TEJO.

CVO TNA heeft een goed uitgewerkt toetsbeleid. Sterk is ongetwijfeld de zorg voor de kwaliteit van de toetsing, door het bewaken van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Toch is het finaal de lector die autonoom een specifieke toetsvorm kiest. Dit stelt de vraag naar de borging van de kwaliteit van de toetsing. Het is positief dat CVO TNA werkt met een scorewijzer voor de beoordeling van de stages.

De informatie over het aantal studenten per opleiding en in vergelijking met de rest van Vlaanderen is duidelijk, maar geeft slechts een momentopname weer. Is er een stijging of een daling in het aantal? Wat zijn de redenen? Heeft CVO TNA een doel voor ogen (groei of net niet)?

Enkele punten die na lectuur van het ZER en de bijgeleverde documenten overblijven zijn:

- Studenten die meer tijd nodig hebben om competenties op een voldoende wijze te behalen, worden aangemoedigd om meer uren stage te lopen. Daar is op zich niets mis mee, maar heeft CVO TNA echt een zicht op de studiedruk voor de studenten? De gegevens over de studiebelasting (= aantal uur werk per module voor de student buiten de school) zijn interessant en op een bevraging gebaseerd, maar een beeld van de totale studiedruk ontbreekt.

- Het wordt niet duidelijk waarom CVO TNA voor één opleiding (maatschappelijk werk) afstapt van het principe dat één supervisor de student doorheen de hele opleiding begeleidt.
- Het feit dat voor de technische opleidingen geen stage wordt aangeboden, wordt verklaard door het ontbreken van dit gegeven in de gehanteerde leerplannen. Vermits in het ZER de voordelen van stages nochtans uitvoerig worden aangetoond, mag verwacht worden dat weldra initiatieven zullen genomen worden om dit tekort in de leerplannen weg te werken.
- Hoewel TNA een duidelijke structurele begeleiding voorziet voor nieuwe lectoren en werk maakt van functionerings- en evaluatieprocessen, blijft er onduidelijkheid over ondersteuning op het specifieke terrein van het pedagogische en het didactische.

Afsluitend beschrijft het ZER m.b.t. dit onderwerp een toekomstperspectief. Deze tekst bevat impliciet de erkenning van aspecten die nog verbeterd kunnen worden. Het rapport verwijst in dit verband naar tal van initiatieven die vermoedelijk op relatief korte termijn zullen genomen worden en die zullen bijdragen tot het verhogen van de kwaliteit van het onderwijsproces.

De uitkomst van het onderwijs

Uit de informatie die geleverd wordt in het ZER blijkt dat de uitval van studenten onder controle is en dat in algemene zin kan gesteld worden dat de verhouding tussen het aantal afstuderenden en het aantal niet-afstuderenden (uitval) normaal is voor dit diverse doelpubliek. Eventuele verschillen per opleiding hadden in het ZER meer aan bod moeten komen.

CVO TNA volgt haar afgestudeerden goed op en beschikt daardoor over relevante informatie over tewerkstelling en doorstroom naar andere opleidingen. Het beeld hiervan is veeleer positief.

CVO TNA hecht ook veel belang aan tevredenheidsmetingen bij haar afgestudeerden.

Het kritische onderdeel “toekomstperspectief” is – zoals bij voorgaande onderwerpen – positief, tot zelfs optimistisch. CVO TNA heeft vele plannen en die zullen – bij realisatie – bijdragen tot kwaliteitsverbetering van het geboden onderwijs. Wel jammer dat al deze plannen blijven hangen in een zeer vage intentieverklaring: het ware goed mocht CVO TNA ook een concrete planning uitwerken m.b.t. de realisatie van al deze toekomstdromen.

Personeel, materiële voorzieningen en IKZ

CVO TNA pakt op een systematische wijze de aanwerving van nieuwe docenten aan. Op basis van een concrete profielanalyse wordt de vacature uitgeschreven, de selectie doorgevoerd en de aanwerving gerealiseerd. Bij de selectieprocedure zelf worden duidelijke criteria gehanteerd, waarbij een verantwoord evenwicht wordt nagestreefd tussen praktijkgerichtheid en algemene theoretische bagage.

De nieuw aangeworven docent kan rekenen op een goed gestructureerde (fasegewijze) aanvangsbegeleiding. Er zijn ook voldoende bijscholingsmogelijkheden, maar het is niet duidelijk in welke mate daar gebruik van wordt gemaakt.

De functionerings- en evaluatieprocedures worden nauwgezet aangepakt en op de normaal verwachte wijze uitgevoerd. Dit leidt – voor de nieuwe docenten – tot bevestiging van hun tewerkstelling binnen de school of tot een begeleid exitproces.

Het professionaliseringsbeleid sluit aan bij het functionerings- en evaluatiegebeuren: op basis van deze gesprekken wordt nascholing/bijbscholing op maat voorgesteld. Ook de kwaliteit van deze vormingsinitiatieven wordt bewaakt.

Met betrekking tot de kwantiteit van het personeel is het niet altijd duidelijk uit het ZER af te leiden of men spreekt over het gehele CVO of enkel over het onderdeel HBO5. Er wordt gesteld dat het aantal gegenereerde uren en punten onvoldoende is om de noodzakelijke omkadering te realiseren (p. 27 van het ZER). Wat wenst het CVO daaraan te doen en is dit niet vooral het gevolg van de kleinschaligheid van het CVO, waardoor de overhead voor de 'centrale functies' wel heel zwaar weegt? Of wordt de omkadering van 1 directeur en 4 adjunct-directeuren ingezet voor het geheel van het CVO?

De informatie m.b.t. de samenstelling van het personeel levert een beeld op van een evenwichtig samengesteld korps: zowel wat betreft leeftijd als wat betreft praktijkervaring versus hogere opleidingen enz. Toch weegt het grote aantal deeltijdsen (48 koppen staat voor 13,1 VTE; 1 VT en 47 DT) zwaar op het beleid: 'betrokkenheid', bijscholing, extra-taken, ... zijn in een dergelijke context niet evident. CVO TNA dient aan dit aspect de nodige aandacht te besteden.

Het ZER beschrijft op minimalistische wijze de materiële voorzieningen. Belangrijk is evenwel de melding dat labo's van de hogeschool ook voor de eigen opleidingen worden gebruikt. Vermoed mag worden dat deze labo's zeker beantwoorden aan wat nodig is voor HBO5-opleidingen. Het is positief dat de studenten gebruik kunnen maken van de bibliotheekvoorzieningen van de Antwerpse Universiteit en hogescholen.

De kwaliteitszorg wordt bij CVO TNA veeleer klassiek benaderd vanuit een PDCA-logica. Het ZER beschrijft wat ter zake normaal mag verwacht worden, zonder evenwel aanwijzingen over de concrete implementatie van algemene ideeën te bevatten. Positieve uitzondering is de verwijzing naar een kwaliteitsmeetgroep.

De kritische slotanalyse bij dit onderwerp blijft veeleer vaag.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat CVO Technicum Noord-Antwerpen (TNA) reflecteert over het tijdspad van invoering van de leerlijnontwikkeling. Pas in 2018-2019 zullen alle opleidingen met deze ontwikkeling gestart zijn. Dit is een vrij lange inrijtijd.

Het verdient aanbeveling dat CVO TNA reflecteert over de spanning tussen een logisch opgebouwd programma met aandacht voor competenties met toenemende complexiteit (modulair aangeboden) en de principes van flexibiliteit.

Hoewel er hard gewerkt is om alle HBO5-opleidingen volgens de visie van CVO TNA te stroomlijnen, verdient het aanbeveling dit proces verder te optimaliseren.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling om de beslissing tot het geven van vrijstellingen na het succesvol doorlopen van een EVC- of EVK-procedure finaal onder de verantwoordelijkheid van een commissie te plaatsen en niet aan de individuele docent over te laten.

Het verdient aanbeveling om de toepassing van het toetsbeleid (waaronder de keuze van de meest geschikte toetsvorm) in handen van een toetscommissie te geven.

Het verdient aanbeveling om de aandacht die besteed wordt aan de studiedruk voor de studenten verder vol te houden.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling blijvend opvolging te waarborgen met betrekking tot de toekomstplannen van CVO TNA, onder meer door een kritische zorg voor de jaaractieplannen met operationele doelstellingen, taken, bewakers en timing.

Personeel, materiële voorzieningen en IKZ

Het verdient aanbeveling dat CVO TNA er blijft over waken dat de omkadering op directieniveau voldoende transparant blijft ten aanzien van het specifieke HBO5.

Het verdient aanbeveling dat CVO TNA de reeds geleverde inspanningen op het vlak van samenwerking met de hogeschool verder zet en onderzoekt of die nog versterkt of uitgebreid kan worden.

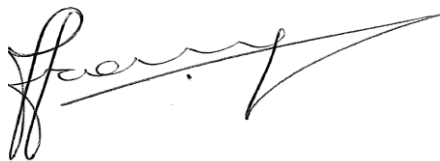
Slot

Het beeld dat verschijnt na lezing van dit ZER is dat van een centrum dat vrij harmonisch haar onderwijs heeft uitgebouwd, ondersteunt en kwalitatief bewaakt. De basiskwaliteit lijkt voldoende gegarandeerd, maar er zijn onvoldoende aanwijzingen om op basis van dit ZER CVO TNA als een voorbeeld voor andere HBO5-opleidingen te kunnen stellen.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft per e-mail gereageerd op verscheidene elementen van het ontwerprapport. Bepaalde van deze reacties hebben geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport. Sommige elementen hebben daarentegen niet geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport aangezien de Commissie haar bevindingen en nuances uit het ontwerprapport wenste te behouden.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs